

Olimpiai szakköri feladatok 2014. március 3-ra

1. (rugalmas ütközés)

a) Egy m tömegű v sebességű pontszerű test egy álló, szintén m tömegű testnek ütközik. Bizonyítsd be, hogy a két test az ütközés után egymáshoz képest merőleges irányban halad!

b) Igaz-e ez relativisztikus esetben is? Mekkora lehet ilyenkor a két test sebességvektora által bezárt szög?

2. (tükör a Holdon)

A Holdra egy $\lambda = 0,69 \mu\text{m}$ hullámhosszúságú lézer sugarát irányítjuk egy $D = 2,6 \text{ m}$ átmérőjű parabolatükrös távcső segítségével. A Holdon egy $d = 20 \text{ cm}$ átmérőjű síktükröt helyezünk el a fény visszaverése céljából. Ez a tükör a fényt pontosan a földi távcső felé veri vissza. A távcső fókuszában fotoérzékelő van. A Föld-Hold távolság $L = 380\,000 \text{ km}$.

a) Milyen szögpontossággal kell beállítani a távcsövet?

b) Az eredetileg kibocsátott energiából mennyit fog fel a fotoérzékelő? (A veszteségektől eltekintünk.)

c) Ha a fénylökés energiája 1 J , akkor szabad szemmel megfigyelve hány foton jutna szemünkbe. A pupilla átmérője 5 mm .

d) Mennyi energiát kapna vissza a fotoérzékelő, ha a Holdon nem helyeztünk volna el tükröt? A Hold felszíne a ráeső fény 10%-át minden irányban egyenletesen veri vissza.

(régii olimpiai feladat)

3. (lehelet)

Becsüld meg, hány százalék a lehelet relatív páratartalma, ha azt tapasztaljuk, hogy $+10^\circ \text{ C}$ a legmagasabb külső hőmérséklet, ahol a lehelet látszik?

4. (buborék)

Egy üveggömbben valahol gömb alakú levegőbuborék van. Adjál meg (részletesen) olyan mérési eljárásokat, melyekkel a buborék átmérője az üveggömb megsértése nélkül meghatározható!

(régii olimpiai feladat)

5. (rázócsúszda tervezése)

Egy $\alpha = 2^\circ$ lejtésű lapon apró tárgyak fekszenek. A lap és a tárgyak között a tapadási súrlódási együttható $\mu_0 = 0,25$, a csúszási súrlódási együttható $\mu = 0,2$. A lapot f frekvenciával rezgetjük, de a rezgés nem szinuszos. A lap kitérését az $x(t)$ függvény írja le. A rezgés csúcstól-csúcsig amplitúdója A_{pp} , a lap gyorsulása pedig soha nem lehet nagyobb $a_{\max}$ -nál.

Keress olyan $x(t)$ függvényt, hogy a lapon lévő testek hosszabb idő átlagában felfelé mozogjanak!

Mekkora a testek átlagos sebessége?

Milyen mechanikai megoldással lehetne ilyen mozgást létrehozni?

Adatok: legyen például $f = 50 \text{ Hz}$, $A_{pp} = 1 \text{ mm}$, $a_{\max} = 100g$.

Vankó Péter